Politisk kronik

UDLANDET

April 1973

2. – Den ny franske nationalforsamling (se 4/3) konstituerer sig og vælger Edgar Faure, socialmin. i Messmers regering og min-præsident under den 4. Republik, til præsident. Antallet af medlemmer i de officielle grupper er (incl. tilsluttede medlemmer): UDR (gaullister) 183, Uafh. republikanere (RI) 55, Centrumunionen (UC, tidl. Unionen for demokrati og fremskridt) 30, Reformatorer (Servan-Schreibers og Lecanuets grupper) 34, socialister og venstreradikale 102, kommunister 73, uden for grupperne 13. – Præs. Pompidou udnævner Pierre Messmer på ny til premiermin. – 3. I et budskab til parlamentet meddeler Pompidou, at han agter at foreslå en forfatningsændring, hvorefter præsidentens mandat skal løbe i 4–5 mod nu 7 år. – 5. Pierre Messmer danner regering med repræsentanter for UDR, RI og UC samt et par ikke-politikere, nemlig Michel Jobert. Pompidous personlige rådgiver, der bliver udenrigsmin. og medlem af Academie Française Maurice Druon, der bliver kulturmin. i st. for centristen Jacques Duhamel. Justitsmin. efter René Pleven, der ligesom udenrigsmin. Maurice Schumann faldt ved valget i marts, bliver Jean Taittinger. Den ortodokse gaullist Marcel Debré forlader regeringen, og forsvarsministeriet overtages af den hidtidige transportmin. Robert Galley. I øvrigt viser ministerlisten, at der er sket en styrkelse af de uafhængige republikanere, der nu har 4 mod hidtil 3 ministre i regeringen. Partiets generalsekretær Michel Poniatowski bliver sundhedsmin. og Philippe Malaud overtager et nyoprettet informationsministerium. Også UDR's generalsekretær Alain Peyrefitte indtræder i regeringen som min. for forvaltningsreform. I øvrigt forbliver 9 af ministrene i Messmers første regering på deres hidtidige poster: Finans- og økonomimin. Valery Giscard d'Estaing og indenrigsmin. Raymond Marcellin, begge RI, undervisningsmin. Joseph Fontanet, UC, boligmin. m. m. Olivier Guichard, landbrugsmin. Jacques Chirac, min. for industriel udvikling Jean Charbonnel, min. for post og telekommunikation Hubert Germain, miljømin. Robert Poujade og veteranmin. André Bord, alle UDR. Nye ministre foruden de allerede nævnte er transportmin. Yves Guena, handelsmin. Jean Royer, min. for forholdet til parlamentet Joseph Comiti, arbejdsmin. Georges Gorse, alle UDR, og min. for oversøiske territorier Bernard Stasi, UC. – 6. Regeringens talsmand, min. Joseph Comiti, udtaler på en pressekonference håbet om, at Reformbevægelsen, der har afslået et tilbud om at blive repræsenteret i regeringen, ikke i længden vil opretholde denne holdning. – 10. Premiermin. Messmer fremsætter en regeringserklæring i nationalforsamlingen, som 12/4 giver regeringen et tillidsvotum med 254 stemmer mod 206.

4. – I den kritiske situation, hvor alle hovedveje til Cambodias hovedstad Phnom Penh kontrolleres af det afsatte statsoverhoved fyrst Norodom Sihanouks partisaner, hovedsagelig kommunister, godkender nationalforsamlingen enstemmigt, at landet erklæres i en tilstand af national fare. Herefter kan præsidenten for et tidsrum af 6

mdr. suspendere forfatningens frihedsrettigheder, og militære domstole kan idømme dødsstraf uden adgang til appel. 9 medlemmer af den kgl. familie overføres 5/4 fra husarrest til fængsel. – 6. Sihanouk ankommer til Hanoi og oplyser, at han har tilbragt over en måned i den del af Cambodia, som kontrolleres af hans styrker – hans første besøg i landet siden han forlod det i jan. 70, 2 måneder før han blev afsat. – 8. En konvoj med forsyninger når frem til Phnom Penh ad Mekongfloden, og den flg. dag meldes hovedvej 4 genåbnet. Partisanerne erobrer i den flg. tid nogle byer i de sydlige provinser, men lider svære tab ved det amerikanske luftvåbens bombardementer, og offensiven afmattes. – 11. Henry Kissingers medhjælper, general Alexander Haig, ankommer til Phnom Penh, hvor han har samtaler med præsident Lon Nol, som han menes at have tilrådet en udvidelse af regeringens basis. – 17. Regeringen demissionerer. – 28. Der oprettes et Øverste Statsråd, som nationalforsamlingen, der består af medlemmer af præsident Lon Nols socialrepublikanske parti, giver uinskrænket magt i 6 måneder. Rådet består af Lon Nol, general Sirik Matak (det republikanske parti), In Tam (det demokratiske parti) og Cheng Heng, der i 1970 – 72 fungerede som statsoverhoved.

6. – En del af medlemmerne i det finske parti Arbejdernes og småbrugernes socialistiske forbund (ASSF), som har modsat sig en beslutning om partiets opløsning, danner et nyt parti, Socialistisk arbejderparti. Til fmd. vælges skoleforstander Pentti Walzer. Bankdirektør Aarre Simonen er den eneste af de ledende inden for ASSF, som går ind i det nye parti. ASSF var ikke mere repræsenteret i rigsdagen.

Det tyrkiske parlament vælger den 70-årige senator og tidligere chef for flåden Fahri Korutürk til præsident efter Cevdet Sunay, hvis embedsperiode på 7 år udløb 28/3, og som ikke kunne genvælges. Hermed ender en månedlang politisk krise, idet ingen af præsidentkandidaterne ved 14 forudgående afstemninger har opnået den nødvendige majoritet, hverken militærets kandidat, den hidtidige generalstabschef Faruk Gürler, eller nogen af de politiske partiers kandidater. – 7. Min.præs. Ferit Melen indgiver regeringens afskedsbegæring til præs. Korutürk, der 12/4 anmoder den uafh. senator Naim Talu, handelsmin. i den afgående regering, om at danne ny regering. 13/4 underskriver formanden for Retfærdighedspartiet Suleyman Demirel og fmd. for Det republikanske pålidelighedsparti prof. Turhan Feyzioglu en protokol om et program for en koalition af de to partier, og 15/4 danner Talu regering bestående af 13 medl. af Retfærdighedspartiet, 5 af Det rep. pålidelighedsparti og 7 uafhængige. Foruden Talu selv var kun 5, deribl. udenrigsmin. Bayulken, også medlemmer af den foregående regering (Det rep. pålidelighedsparti, der tæller 48 medlemmer af nationalforsamlingen og 20 af senatet, er en sammenslutning af Det nationale pålidelighedsparti under ledelse af Feyzioglu og Det republikanske parti under ledelse af Kemal Satir, begge dannet af udbrydere fra Det republikanske folkeparti under stridighederne mellem dettes højre og nu dominerende venstre fløj, samt nogle uafhængige).

8. – Indien overtager administrationen af protektoratet Sikkim (i Himalaya) efter anmodning af Chogyal (åndelig hersker) Pandal Thondup Namgyal. Forsvars- og udenrigspolitik hører i forvejen under Indien. Årsagen til anmodningen er uroligheder i forbindelse med krav om politiske reformer.

9. – Arabiske terrorister foretager mislykkede angreb på den israelske ambassade i Nicosia (Cypern) og på et israelsk fly i Nicosias lufthavn. Alle terroristerne dræbes eller tages til fange. – 10. Israelske kommandotropper trænger ind i Libanons hovedstad Beirut, hvor nogle overfalder og dræber 3 palæstinensiske guerillaledere, deribl. Mohammed Yussef Najjar, kodenavn Abu Yussef, medstifter af Al Fatah og Yassir Arafats næstkommanderende. Andre

angriber en palæstinensisk befrielsesorganisations hovedkvarter og dræber eller sårer et antal personer. Efter 2 timers kampe vender israelerne tilbage til deres baser med et tab af 2 døde. Den israelske generalstabschef David Elazar erklærer, at Israel ingen mulighed har for at respektere Libanons suverænitet, så længe Libanon giver den palæstinensiske guerilla fuld aktionsfrihed. Libanons ministerpræsident Saeb Salam indgiver straks sin afskedsbegæring, ifl. den libanesiske presse p. gr. af misfornøjelse med de væbnede styrkers (manglende) reaktion på det israelske angreb. – 18. Præs. Suleiman Frangie anmoder Amin Hafez om at danne ny regering, og 25/4 har Hafez sin ministerliste klar. Den omfatter som sædv. i Libanon repræsentanter for de forskellige religionssamfund og for de forsk. politiske grupper med undtagelse af Saeb Salams og Kamal Jumblatts socialistiske progressive parti, hvilket sidste dog lover at støtte Hafez' regering. 7 af medlemmerne af Saeb Salams regering fortsætter som ministre under Hafez, deribl. udenrigsmin. Khalil Abu Hamad og finansmin. Fouad Naffa; Fouad Ghosa bliver forsvars- og Bashir al Awar indenrigsminister.

10. – Knesset vælger den 57-årige biofysiker, prof. Ephraim Katchalski, Det forenede arbejderpartis kandidat, til Israels præsident efter Zalman Shazar. Ved afstemningen får K. 66 stemmer, medens Det religiøse nationale partis og Gahals kandidat får 41. K., der er født i Rusland, men kom til Israel som 6-årig, meddeler, at han ved den officielle indsættelse 24/5 vil tage navnet Katzir.

Pakistans nationalforsamling godkender en ny forfatning, efter at præs. Bhutto ved forhandlinger med oppositionen har fået den til at afstå fra at boykotte nationalforsamlingens møder. Den nye forfatning skal træde i kraft 14/8.

10.–14. – SPD's kongres i Hannover, hvor der fra visse sider var regnet med et stort opgør mellem ledelsen og partiets venstrefløj, herunder ungsocialisterne (JUSOS) forløber roligt. Partiets fmd., forbundskansler Willy Brandt, fastholder det moderate Godesbergprogram og koalitionsaftalen med FDP som grundlag for partiets politik. På den anden side går han ind for en mere åben teoretisk debat i partiet og visse programpunkter, som venstrefløjen lægger vægt på, bl. a. investeringskontrol, og tilslutter sig kritikken af en beslutning, som delstaternes indenrigsministre har truffet om at hindre ansættelse af politiske ekstremister i off. stillinger, f. eks. lærerstillinger. Udenrigspolitisk lægger han stærk vægt på, at alliancen med USA i NATO bevares, og han tager klart afstand fra de antiamerikanske strømninger i partiets venstrefløj. Brandts tale modtages med stærkt bifald fra næsten hele kongressen, og han genvælges som formand med 404 stemmer mod 20. Også den ene af viceformændene, finansmin. Helmut Schmidt genvælges, men kun med 286 stemmer mod 129. Den anden vicefmd., fmd. for SPD-gruppen i forbundsdagen Herbert Wehner, træder tilbage efter eget ønske, og i hans sted vælges den moderate ministerpræs. Heinz Kühn, Rhein-Westfalen, med 280 stemmer mod 127. Ved valget til hovedbestyrelse fordobler venstrefløjen sin repræsentation – bl. a. vælges ungsocialisternes formand Wolfgang Roth, dog først i anden omgang – og besætter herefter 1/3 af pladserne i hovedbestyrelsen. Kongressen vedtager en lang række resolutioner, bl. a. om nedsættelse af en kommission, der skal udarbejde en orienteringsramme for de langsigtede politiske målsætninger på alle samfundets områder. Der vedtages også en udtalelse om, at den ovennævnte »ekstremistbestemmelse« skal »ændres«, men der er ikke flertal for at skrive »ophæves«.

11. – Sudans folkeforsamling vedtager en ny forfatning, der indfører etpartisystemet med Den sudanesiske socialistiske union som enhedsparti. De sydlige dele af landet får indre selvstyre.

16. – Det ene af de franske medlemmer af

EF-Kommissionen (se 1/1) Jean-François Deniau, der er blevet udnævnt til statssekretær i udenrigsministeriet, afløses af Claude Cheysson.

23. – I en tale »Europas år« giver præsident Nixons rådgiver i sikkerhedsspørgsmål Henry A. Kissinger på præsidentens vegne udtryk for, at ændringerne i efterkrigstidens økonomiske og politiske forhold har ført til, at der nu er behov for et nyt atlantisk samarbejde, der i mindre grad end før er rettet mod kriser, men snarere baseres på mål udarbejdet i fællesskab end på fælles frygt. I denne forbindelse nævner han et nyt atlantisk charter, der fastsætter fremtidens målsætning og skaber et nyt forhold mellem de atlantiske nationer, i hvis fremskridt Japan kan deltage.

27. – USSR's kommunistiske partis centralkomité fritager den tidl. partichef i Ukraine Pjotr Sjelest og den tidl. ministerpræsident i Den russiske socialistiske føderative sovjetrepublik (RSFSR) Gennadij Voronov for hvervet som medlem af politbureau. Til nye medlemmer af politbureau udpeges forsvarsmin., marskal Andreij Gretjko og udenrigsmin. Andreij Gromyko, og chefen for sikkerhedspolitiet (KGB) Jurij Andropov forfremmes fra kandidatmedlem til fuldt medlem af politbureau.

27.–29. – På samlingspartiets kongres i Tammerfors genvælges Harri Holkeri som partiets formand med 745 stemmer, medens rigsdagsmand Gunnar Laatio, der tilhører den såkaldte konstitutionelle opposition mod partiets flertals stilling til undtagelsesloven om forlængelse af præs. Kekkonens embedsperiode (se 17/1) kun får 88 stemmer. Efter kongressen stifter kredse inden for oppositionen et nyt parti, Finlands konstitutionelle folkeparti, med Ilto Järvinen som formand.

29. – Liberale Venstres stifter og formand, den 70-årige Hannibal Valdimarsson, meddeler, at han ønsker at træde tilbage som social- og samfærdselsmin. i Olafur Johannessons koalitionsregering (se 13/7 71). Det er kendt, at V. har et andet syn på spørgsmålet om behandlingen af fiskerigrænsesagen ved den internationale domstol i Haag end flertallet af sine kolleger i den islandske regering, men V. benægter, at dette eller andre politiske spørgsmål er årsagen til hans ønske om at træde tilbage, som han begrunder med, at han vil formindske sin arbejdsbyrde. (LV forhandler for tiden om sammenslutning med det socialdemokratiske parti, der sammen med selvstændighedspartiet udgør oppositionen i altinget).

30. – Watergate-affæren medfører store ændringer i Præsident Nixons personlige stab i Det hvide Hus. Præsidenten afskediger sin juridiske rådgiver John W. Dean og bevilger afskedsansøgninger fra sin stabschef H. R. Haldeman og sin indenrigspolitiske rådgiver John D. Ehrlichman, samt fra justitsmin. (Attorney General) Richard Kleindienst. Til ny justitsminister udnævnes forsvarsmin. Elliot L. Richardson. Nixon roser Haldeman og Ehrlichman og siger, at hans accept af deres afskedsbegæringer ikke på nogen måde indebærer, at de har gjort noget forkert. Kleindienst træder tilbage på gr. af personlige og professionelle forbindelser med personer, der er impliceret i Watergate-sagen, som han ikke selv er indblandet i.

Maj 1973

1. – Medlemmer af den marxistiske Folkefront for Palæstinas befrielse (PFLP) kidnapper 2 libanesiske korporaler og holder dem som gidsler for opfyldelse af krav om løsladelse af PFLP-folk arresteret for forsøg på at anbringe bomber i den amerikanske ambassade i Beirut. De kidnappede frigives dog efter forhandling mellem libanesiske officerer og guerillalederen Yassir Arafat. – 2. Med tanks og panservogne beskyder hæren to palæstinensiske flygtningelejre i udkanten af Beirut, hvor svært be-

væbnede palæstinensiske guerillatropper har forskanset sig. (Problemerne omkr. den palæstinensiske befrielsesbevægelse er flyttet til Libanon, efter at kong Hussein har fordrevet bevægelsens ledelse fra Jordan). – 3. Præs. Suleiman Frangie erklærer, at Libanon ikke vil finde sig i tilstedeværelsen af en okkupationshær i landet og en stat i staten. Kampene mellem hæren og palæstinenserne fortsættes i de flg. dage, afbrudt flere gange af kortvarig våbenstilstand, og guerillaen lider svære tab. En våbenstilstand 8/5 brydes den flg. dag, idet guerillastyrker trænger ind i Libanon fra Syrien og prøver at erobre garnisonsbyen Rachaya nær ved grænsen. Damaskus radio giver udtryk for støtte til palæstinenserne og opfordrer det libanesiske folk til at støtte dem, men Syrien intervenerer ikke militært. Israels forsvarsmin. general Dayan erklærer 9/5, at Israel ikke ønsker at blande sig i arabiske staters indre strid, men kan blive nødt til at handle, hvis den syriske hær går ind i Libanon og truer Israels grænser. – 17. Regeringen og guerillaorganisationen slutter overenskomst, og fjendtlighederne ophører.

3. – Dronningen underskriver et forslag om oprettelse af en nordirsk forsamling, der samme dag er færdigbehandlet i Underhuset og Overhuset. Forslaget, der blev fremsat i Underhuset 10/4, er i overensstemmelse med hvidbogen om Nordirlands politiske fremtid (se 8/3).

7. – Præsident Nimeiry af Sudan afskediger alle sine kabinetsministre, 7 viceministre og 9 provinskommissærer. – 8. Mineiry stadfæster Sudans nye forfatning (se 11/4) der straks træder i kraft. Han meddeler, at alle 47 politiske fanger i Sudan er løsladt. blandt dem den tidligere leder af det nu illegale kommunistiske parti og Sadiq al Mahdi, tidl. ministerpræsident og leder af UMMA partiet. – 10. I den nye regering, hvor Nimeiry, der også er regeringschef, tillige overtager forsvarsministeriet, er af 14 ministre kun én ny. Mansour Khaled er udenrigsminister.

9. – Dr. Rainer Barzel nedlægger sit hverv som formand for CDU/CSU gruppen i den vesttyske forbundsdag. Anl. er, at gruppen den foregående dag med 101 stemmer mod 93, mens 1 afholdt sig fra at stemme og 30 var fraværende, er gået imod hans (og partiledelsens) forslag om at stemme for optagelse i FN sammen med DDR. I samme gruppemøde vedtages på forslag af partiledelsen at stemme imod forslaget om ratifikation af grundtraktaten med DDR, som er en forudsætning for medlemskab i FN; 4 medlemmer af gruppen, deribl. partikassereren Walther Leisler Klep, erklærer dog, at de vil stemme for ratifikationen. – 11. Forbundsdagen vedtager forslaget om ratifikation af grundtraktaten med 268 stemmer mod 217, og forslaget om optagelse i FN med 364 stemmer, deraf ca. 100 fra oppositionen, mod 121. – 16. Dr. Barzel meddeler, at han ikke er kandidat til posten som partiets landsformand ved CDU's ekstraordinære kongres, der 12/6 skal afgøre formandsspørgsmålet. – 17. Til ny formand for CDU/CSU's forbundsdagsgruppe vælges fhv. statssekretær Karl Carstens, der kun har haft sæde i forbundsdagen siden valget i nov. 72, med 131 stemmer. Fhv. udenrigsmin. Gerhard Schrøder, der indtil for få dage siden var anset for at være favorit til posten, får kun 26 stemmer, medens en tredie kandidat, partiteoretikeren Richard von Weizsaecker får 58. – 25. Forbundsrådet, der repræsenterer delstaterne, og hvor oppositionen har et flertal på én stemme, godkender forslaget om ratifikation af grundtraktaten, og det er hermed færdigbehandlet i parlamentet, men Bayerns regering har indbragt spørgsmålet for forfatningsdomstolen i Karlsruhe med den begrundelse, at traktaten strider mod forfatningens bestemmelse om, at det er en pligt at arbejde for Tysklands enhed.

10. – Det meddeles, at fhv. finansmin. John B. Connally, der for nogle dage siden har indmeldt sig i det republikanske parti, vil være til rådighed for præsident Nixon som særlig, ulønnet rådgiver i visse uden-

og indenrigspolitiske spørgsmål og m. h. t. rekonstruktionen af staben i Det hvide Hus. Samtidig udnævnes direktøren for CIA James R. Schlesinger til forsvarsminister efter Elliot L. Richardson (se 30/4). Schlesinger efterfølges af William B. Colby, der hidtil har været Schlesingers næstkommanderende i CIA. Den øverste juridiske embedsmand i forsvarsministeriet J. Fred Buzhardt flytter til Det hvide Hus for at være særlig rådgiver i Watergate-spørgsmål.

11. – Efter at regeringen Biesheuvel siden valget 29/11 72 har fungeret som ekspeditionsministerium i 5½ md., er der i Holland under ledelse af Arbejderpartiets gruppeleder i andetkammer, Joop den Uyl, dannet en venstre-centrum regering med deltagelse af de 3 »progressive« partier: Arbejderpartiet (PvdA), Det radikale politiske parti (PPR) og Demokrater-66 (D. 66), og 2 af de 3 konfessionelle partier, Det katolske folkeparti (KVP) og Det (protestantiske) antirevolutionære parti (ARP). En hovedårsag til, at regeringsdannelsen har taget så lang tid er, at de »progressive« partier havde besluttet, at de ikke ville forhandle med partier, som de ikke havde sluttet aftale med før valget, og at de betragtede deres fælles program som »ukrænkeligt«. Trods fremgang ved valget råder de 3 partier imidlertid kun over 56 af andetkammers 150 mandater og var derfor henvist til at søge støtte hos de konfessionelle partier, der krævede forhandlinger om regeringens program og sammensætning på grundlag af lighed og gensidighed. Et vendepunkt i forhandlingerne om regeringsdannelsen indtrådte i april, da to fremtrædende medlemmer af ARP, socialmin. Boersma og fmd. for ARP-gruppen i førstekammer, prof. W. F. de Gaay Fortman, erklærede, at de i princippet var villige til uanset partiets holdning, at gå ind i en regering under den Uyl. Den nye koalitionsregering har 7 ministre fra PvdA, 2 fra PPR og 1 fra D. 66, i alt 10, og 4 fra KVP og 2 fra ARP. i alt 6. Andreas van Agt (KVP) er viceministerpræs. og justitsmin., W. F. de Gaay Fortman (ARP) indenrigsmin., Max van der Stoel (PvdA) udenrigsmin., H. Vredeling (PvdA) forsvarsmin., W. F. Duisenberg (PvdA) finansmin., R. F. M. Lubbers (KVP) økonomimin., J. Boersma (ARP) socialmin. og T. Brouwer (KVP) landbrugsmin. Samtlige 16 kabinetsministre med én undtagelse – den kvindelige sundheds- og miljømin. Irene Vorrink (PvdA) – har taget doktorgraden.

Det islandske Liberale Venstres styre udpeger LO-formanden Björn Jonsson som partiets kandidat til Hannibal Valdimarssons ministerpost (se 29/4), og LO's centralstyre vedtager 12/5 at give Jonsson orlov på ubestemt tid. Jonsson ønsker dog ikke straks at overtage en ministerpost, og Valdimarsson fortsætter indtil videre.

14. – I Cambodia (se 4/4) hæves partisanernes belejring af Takeo efter at have varet i 2 mdr., og 29/5 genåbnes hovedvej 5. – 16. Medl. af det Øverste Statsråd In Tam danner ny regering bestående af 13 socialrepublikanere (præs. Lon Nols parti), hvoraf kun én ikke havde sæde i den foregående regering, 3 medlemmer af general Sirik Mataks republikanske parti og 7 uafhængige tilhængere af In Tam og Cheng Heng. In Tam erklærer, at de vigtigste punkter i regeringens program er en hærreform og en stramning af kommandostrukturen, oprettelse af et sikkerhedspoliti, der kan aflaste hæren for politiopgaver samt bestræbelser for at stabilisere økonomien og forbedre levnedsmiddelforsyningen. – 30. Regeringen løslader 40 personer, som var arresteret eller havde fået husarrest efter at Norodom Sihanouks svigersøn, en kaptajn i luftvåbnet, 17/3 havde kastet bomber mod præsidentpaladset for at dræbe Lon Nol. Det drejer sig om dronning Kossamak, 5 af Sihanouks børn samt journalister og lærere. – 31. Det amerikanske senat vedtager med stor majoritet at standse alle bevillinger til bombningen i Cambodia.

19. – Den britiske regering sætter 3 fregatter ind i »torskekrigen« med Island for

at beskytte de britiske trawlere, der fisker inden for den nye fiskerigrænse på 50 sømil. Island protesterer i en note til den britiske regering. – 20. Island indfører landingsforbud for britiske militærfly på NATO-basen ved Keflavik. 23/5 udvides forbudet til at gælde enhver overflyvning af islandsk territorium af RAF. – 26. En islandsk kanonbåd beskyder britiske trawlere. Statsmin. Olafur Johannesson betegner episoden som en normal politiaktion på havet og siger, at gentagelser ikke er udelukkede, så længe den islandske fiskerigrænse ikke respekteres.

22. – Argentinas regering ophæver undtagelsestilstanden, der har været i kraft siden 1/7 69. – 25. Sejrherren ved præsidentvalget Hector Campora (se 11/3) indsættes som Argentinas præsident og danner regering med Juan Carlos Puig som udenrigsminister. Der udstedes amnesti for politiske fanger. – 28. Campora giver meddelelse om oprettelse af diplomatiske forbindelser med Cuba.

25. – Det italienske deputeretkammer vedtager med 485 stemmer mod 60 at ophæve lederen af det neofascistiske parti MSI, Georgio Almirantes parlamentariske immunitet. Han er sigtet for at have genoprettet Mussolinis fascistparti, hvilket ifl. en lov af 1952 er forbudt under enhver form.

25.–26. – Det første parlamentsvalg i Syrien i de sidste 10 år giver det regerende Baath parti og dets kommunistiske og socialistiske allierede i Den nationale progressive front (Kommunistpartiet, den proægyptiske arabiske socialistiske union (ASU), De arabiske socialister og De socialistiske unionister) 2/3 majoritet i Folkekammeret. Valgdeltagelsen er ca. 40 pct.

26. – Kaptajnen Nicholas Pappas, 6 officerer og 30 menige fra den græske torpedojager Velos får politisk asyl i Italien. – 28. Det græske forsvarsministerium meddeler, at mere end 35 aktive og afgåede marineofficerer har deltaget i et mislykket kupforsøg.

Kong Hussein af Jordan udnævner Zaid al-Rifai til ministerpræsident efter Ahmed Lawzi, der træder tilbage af helbredsgrunde. Rifai overtager tillige forsvars- og udenrigsministeriet.

30. – Ved præsidentvalget i Den irske republik besejrer Erskine Childers, Fianna Fail, regeringskoalitionens kandidat Thomas O'Higgins, Fine Gael, med et flertal på 48.000 stemmer. Valgdeltagelsen er 62 pct. Childers, 67 år, protestant, vicepremiermin. og sundhedsmin. i Jack Lynch's ministerium indtil regeringsskifet i marts (se 14/3) afløser 24/6 den 91-årige Eamon de Valera, der har været præs. i to valgperioder à 7 år.

Juni 1973

1. – Det græske styre afsætter kong Konstantin II og proklamerer republikken med ministerpræsident Georg Papadopoulos som midlertidig præsident. Papadopoulos bebuder folkeafstemning om indførelse af republik og udarbejdelse af en forfatning, hvorigennem folket vil få sine politiske og frihedsrettigheder tilbage. Den afsatte kong Konstantin erklærer 2/6 fra Rom, at proklamationen af Grækenland som republik er et ulovligt styres ulovlige handling og afviser enhver forbindelse med flådemytteriet (se 26/5). – 8. Regeringen offentliggør enkeltheder om den nye statsform, der betegnes som en præsidentstyret og parlamentarisk republik. Præsidenten skal vælges af folket for 7 år, genvalg skal ikke kunne finde sted.

Britisk Honduras' officielle navn er herefter Belize.

4. – I Paris underskrives en overenskomst mellem Frankrig og Madagascar, der bl. a. bestemmer, at de franske tropper skal være trukket tilbage 1/9 73. Den franske flåde vil dog også fremtidig på visse betingelser få havneanlæg stillet til rådighed. Frankrig

forpligter sig til fortsat at yde Madagascar teknisk hjælp.

5. – Forfatningsdomstolen i Karlsruhe afviser den bayerske regerings andragende om en foreløbig kendelse, hvorefter ratifikation af grundtraktaten (se 9/5) udsættes til den egentlige sag om traktatens lovlighed efter forfatningen er afgjort. – 12. DDR indgiver ansøgning om medlemskab i FN. – 13. DDR's Folkekammer godkender enst. ratifikationsloven, der samme dag underskrives af præsident Walter Ulbricht. – 15. Forbundsrepublikken ansøger om medlemskab i FN. – 20. Efter udveksling af ratifikationsdokumenterne træder grundtraktaten i kraft kl. 24.

6. – Præs. Nixons forsvarsminister fra dec. 68 til jan. 73 Melvin B. Laird overtager John Ehrlichmans post som præsidentens rådgiver i indenrigspolitiske spørgsmål, får kabinetsrang og bliver samtidig medlem af Det nationale sikkerhedsråd. R. H. Haldemans post som stabschef i Det hvide Hus overtages af general Alexander M. King, der har haft posten ad interim siden 4/5. King opgiver sin hidtidige post som hærens vicestabschef. Pressesekretær i Det hvide Hus Ronald L. Ziegler fortsætter i sin stilling, men får ansvaret for Det hvide Hus' informationspolitik i almindelighed. – 7. Politichefen i Kansas City, Clarence M. Kelley udnævnes til direktør for FBI efter L. Patrick Gray, der 27/4 trådte tilbage som fungerende direktør på gr. af forbindelse med Watergateaffæren.

7. – Præs. Juan Velasco Alvarado bebuder, at Peru vil slutte sig til de blokfri landes gruppe som en logisk følge af, at det afviser såvel kapitalisme som kommunisme.

8. – Præsident Campora fremlægger den nye argentinske regerings program på det økonomiske og sociale område i kongressens to kamre. Han bebuder lønforhøjelser, prisstop og priskontrol, kamp mod inflation og kapitalflugt og foranstaltninger til fremme af den lille og mellemstore industri. – 20. Ledsaget af præs. Campora, der har hentet ham i Spanien, vender den tidl. præsident og diktator Juan Domingo Peron tilbage til Argentina, hvor hundredtusinder har samlet sig i den internationale lufthavn Ezeiza ved Buenos Aires for at hylde ham. Da det kommer til ildkamp mellem bypartisaner og sikkerhedsstyrker, hvorunder 22 dræbes og over 350 såres, dirigeres Perons fly imidlertid til den militære flyveplads Moron, hvorfra Peron tager direkte til præsidentens officielle bolig Los Olivos.

9. – Den 80-årige general Franco udnævner den 70-årige admiral Luis Carrero Blanco, der siden 1967 har været viceministerpræsident, til sin afløser som ministerpræsident, men fortsætter selv som statsoverhoved, øverstkommandreende for de væbnede styrker og leder af Den nationale bevægelse, Spaniens eneste politiske parti. – 11. I Carrero Blancos regering er 11 ministre nye og 10 af de hidtidige forsvundet. Laureano Lopez Rodo, der var min. u. p. med økonomisk planlægning som særlig opgave i den foregående regering, afløser Gregorio Lopez Bravo som udenrigsmin., og Fernandez Miranda, der fortsætter som sekretær for Den nationale bevægelse, er viceministerpræsident.

11. – De kristelige demokraters partikongres i Rom vedtager en resolution, fremsat af senatspræsident Amintore Fanfani, som han på forhånd har fået tilslutning til fra de forskellige fraktioner inden for partiet, og hvorefter den nuværende centrum–højre koalitionsregering under Giulio Andreotti skal træde tilbage og Italien vende tilbage til centrum–venstre koalitionen, som styrede landet i tiåret 1962–72. Ændringen er aktualiseret ved, at republikanerne har uddraget Andreottis regering deres støtte. – 12. Andreottis regering træder tilbage. – 17. Fanfani udnævnes til Democrazia Cristiana's generalsekretær i st. f. Arnaldo Forlani. – 20. Præs. Giovanni Leone anmoder den tidl. min.præs. og nuv. indenrigsmini-

ster Mariano Rumor om at danne ny regering.

12. – På CDU's særlige kongres (se 8/5) vælges ministerpræsidenten i Rheinland-Pfalz Helmut Kohl, der er eneste kandidat, til partiets formand med 520 stemmer mod 51, medens 29 undlader at stemme.

Den islandske regering anmoder USA om en revision af forsvarsoverenskomsten mellem de to lande.

13. – Præsident Nixon giver meddelelse om fastfrysning af de fleste priser på deres nuværende niveau for indtil 60 dage; der skal endvidere foretages en undersøgelse af fortjenesten i selskaber, som har forhøjet priserne ud over en vis grænse, og gennemføres eksportkontrol for fødevarer for at lette presset på hjemmemarkedet. Der sker ingen ændringer m. h. t. lønninger, rentesatser og dividender.

Præs. Nixons sikkerhedspolitiske rådgiver Henry Kissinger og medl. af det nordvietnamesiske arbejderpartis politbureau Le Duc Tho underskriver i Paris et communique, der i 14 punkter opstiller krav, hvis opfyldelse skal sikre gennemførelsen af våbenstilstandsaftalen af 27/1.

18. – Den sovjetiske partileder Leonid Bresjnev ankommer til Washington på officielt besøg. Han og præs. Nixon træffer bl. a. bselutning om at fremskynde forhandlingerne om begrænsning af strategiske kernefysiske våben (SALT), og der sluttes aftale om samarbejde i udnyttelsen af atomenergien til fredelige formål. 25/6 offentliggøres et langt communique om besøgets resultater. Bresjnev udtaler, at det er enden på den kolde krig.

22. – FN's sikkerhedsråd anbefaler enstemmigt, at Forbundsrepublikken Tyskland og DDR optages som medlemmer (se 5/6). Vedtagelsen skal tiltrædes af generalforsamlingen, hvis ordinære samling begynder 18/9.

27. – I Uruguay (se 10/2) besætter militæret parlamentet, og præsident Bordaberry udsteder dekreter om opløsning af parlamentet, forbud mod politiske møder, kontrol med pressen og lukning af skoler og universiteter. Der udstedes arrestordre mod senator Enrique Erro, der af militæret er anklaget for deltagelse i byguerillavirksomhed, men hvis parlamentariske immunitet kongressen har nægtet at hæve. Kuppet er ublodigt, men den pro-kommunistiske fagorganisation CNT opfordrer til generalstrejke, og 28/6 strejkes der over hele landet, og vigtige industrier lammes.

29. – Under en ny valutakrise med stærkt pres på den amerikanske dollar opskrives den vesttyske D-mark med 5,5 pct.

30. – Den amerikanske kongres har vedtaget et lovforslag, der begrænser bevillingerne til krigen i Indokina og indebærer, at bombeangrebene i Cambodia skal ophøre 15/8.

DANMARK

April 1973

3. – Kulturmin. Niels Matthiasen fremsætter forslag om udsættelse af revisionen af lov om Danmarks biblioteksskole til folketingsåret 1973–74. Lovforslaget vedtages enst. 28/5.

5. – Fkt. færdigbehandler forslagene om forsvarets organisation og personnel (se 4/10 72) der begge vedtages med 120 stemmer mod 16 (s. f.), medens 5 undlader at stemme. Efter den endelige udformning, der er baseret på et forlig mellem de 4 gamle partier, nedsættes tjenestetiden for de vær-

nepligtige fra 12 til 9 mdr. Til trods herfor fastsættes hærens stående styrke uændret til 13.200 mand, idet den fremtidig skal baseres på anvendelsen af frivillige. I de 13.200 indgår dog en hjemsendt supplementsstyrke på 4500 mand med pligt til øjeblikkelig møde ved deres enheder. Til felthæren hører desuden reserveenheder på ca. 41.000 mand, hvortil kommer lokalforsvarsenheder på ca. 24.000 mand. For søværnets vedk. reduceres antallet af egtl. krigsskibe fra 56 til 52 (5 fregatter (korvetter), 18 torpedobåde, 6 u-både, 4 minelæggere, 3 minefartøjer, 8 minestrygere, 8 bevogtningsfartøjer samt 8 helikoptere). Kystdefensionen skal omfatte Stevns fort, Langelandsfortet samt varslingsanlæg, og flådestationerne Kbh., Frederikshavn og Korsør opretholdes. Flyvevåbnets operative kampenheder skal omfatte 6 (hidtil 7) eskadriller med i alt 116 (112) kampfly. Der skal nedsættes et udvalg af 2 medlemmer fra hvert af forligspartierne til at følge overgangen til den nye ordning og foretage eventuelle nødvendige justeringer.

6. – Fkt. vedtager ved 3. beh. enst. flg. lovforslag: Ændr. af morarentesatser i forsk. love (se 14/12 72), kødlov (se 8/2) ændr. af lov om statens tilskud til jordbrugsmæssige formål (se 7/2), hvor de kons. undlader at stemme, ændr. af lov om uddannelse af lærere til folkeskolen (se 9/11 72) samt ændr. af menighedsrådsloven. I dette sidste forslag er de foreslåede nye regler om præsters stemmeret og kirkefunktionærers valgbarhed (se 30/11 72) udgået ved 2. beh. Endvidere færdigbehandles forslaget om ændr. af lov om skattemæssig opgørelse af varelagre, fremsat samtidig med og i sammenhæng med forslaget om forbedrede maskinafskrivninger (se 9/11 72) som regeringen imidlertid har besluttet ikke at gennemføre (se 8/3). Forslaget vedtages med 80 stemmer (s. og s. f.) mod 77 (k. f., v. og r. v.). Ved 2. beh. er afviklingsperioden for nedskrivning af varepartier indkøbt på bindende kontrakt forlænget fra 2 til 3 år.

9. – Forligsmanden meddeler kl. 18, at mæglingsforslaget (se 27/3) er vedtaget af begge parter med stort flertal. 319.702 LO-medlemmer har sagt ja, 144.404 nej. Hos arbejdsgiverne stemte 454 for forliget, 105 imod. Til det vedtagne mæglingsforslag er der knyttet forskellige protokollater: Om nedsættelse af en kommission om den fremtidige dyrtidsregulering, om at parterne skal tale sammen før de går til regeringen med ønske om lovgivning på et område, og om, at man skal forsøge at finde tidssvarende forhandlingsregler. Om mæglingsforslagets indhold i øvrigt, se Ø og P 1973, p. 74–75.

11. – Fkt. vedtager enst. forslag til beslutning om ratifikation af overensk. om oprettelse af Den afrikanske Udviklingsfond (se 6/2).

Forhandlingerne mellem staten ved økonomimin. Per Hækkerup og tjenestemandsorganisationerne indledes. Tjenestemændene kræver forlods godtgjort et lønefterslæb på 7,5 pct. eller 525 mkr., og hertil kommer krav om reallønsforbedringer. Staten tilbyder en lønfremgang på 3,5–4 pct., som det er tanken skal fordeles med et tillæg til de laverelønnede.

12. – Indenrigsmin. Egon Jensen fremsætter forslag om ændr. af lov om værnepligtiges anv. til civilt arbejde. I konsekvens af nedsættelsen af den militære tjenestetid (se 5/4) foreslås tjenestetiden for civile værnepligtige nedsat fra 16 til 12 mdr. Ved 2. beh. 28/5 forkastes ændringsforslag fra v. og k. f. om en tjenestetid på 13 mdr. og fra s. f. om en tjenestetid på 9 mdr. og adgang til at fritage Jehovas Vidner for såvel militær som civil værnepligt, og 30/5 vedtages lovforslaget med 92 stemmer (s. og r. v.) mod 31 (k. f.), medens 45 (v. og s. f.) afholder sig fra at stemme.

Socialmin. Eva Gredal fremsætter forsl. om ændr. af lov om børnetilskud og andre familieydelser og forsl. om ændr. af lov om off. forsorg (underholdshjælp til børn af enlige forsørgere). De foreslåede ændringer

omfatter forhøjelse af det alm. børnetilskud som følge af bortfald af statstilskud til nedsættelse af priserne på mejeriprodukter (se 18/1) og bortfald af moderskabsydelsen og af det forhøjede og det ekstra børnetilskud til enlige forsørgere. Endvidere foreslås, at det alm. børnetilskud ikke skal reguleres i henh. til juli-pristallet, dvs. for perioden 1/10 73–31/3 74. Ændringen af forsorgsloven skal gøre det muligt at yde hjælp i trangstilfælde som følge af de ændrede regler for børnetilskud. Ved 2. beh. stryges bestemmelsen om bortfald af pristalsregulering, og det forhøjede og det ekstra børnetilskud bevares og vil blive udbetalt til enlige forsørgere efter ansøgning og en tro- og love erklæring om, at vedkommende ikke lever i et fast samlivsforhold. Hermed bliver forsl. om ændr. af forsorgsloven overflødigt og tages tilbage. Forsl. om ændring af børnetilskudsloven vedtages enstemmigt 8/6. Samtidig vedtages forsl. til lov om en særlig ydelse til modtagere af børnetilskud og til folke-, invalide- og enkepensionister (se 6/3) med 85 st. (s. og s. f.) mod 83 (k. f., v. og r. v.).

Fkt. færdigbehandler forslagene til militær straffelov og militær retsplejelov, fremsat første gang 10/2 72; det første vedtages enstemmigt, det andet med 122 stemmer mod 4, i begge tilfælde afholder SF sig fra at stemme. Endvidere vedtages forslag til lov om støtte til modernisering af jordbrugsbedrifter (se 9/3) og forslag om ændr. af lov om boligbyggeri (lån vedr. driftsunderskud, garanti for tilbagebetaling af beboerindskud m. v.) (se 13/12 72) begge enst., men k. f. undlader at stemme om moderniseringsstøtten.

Regeringen beslutter at offentlige og off. støttede bygge- og anlægsarbejder tidligst må igangsættes 1/11 73, medmindre der inden 13/4 er indgået bindende aftale om igangsættelse af arbejdet inden 1/11. Det sociale boligbyggeri (max. 13.000 boliger om året) samt bygge- og anlægsarbejder, hvortil der ydes støtte i medfør af saneringsloven eller egnsudviklingsloven, omfattes ikke af stoppet. Det skønnes, at de off. investeringer vil blive reduceret med ca. 1 mia. kr. i 1973–74.

13. – Der er truffet aftale mellem staten, kommunerne og de off. ansattes organisationer, hvorefter tjenestemændene i 1973–74 vil få en lønforhøjelse på 5,1 pct. og de overenskomstansatte akademikere 3,4 pct. i alt 432 mkr. I finansåret 1974–75 forhøjes lønningerne yderligere med 1,5 pct.

Der er truffet aftale om besparelser på 596 mkr. på undervisningsministeriets budget i løbet af indeværende og næste finansår. På folkeskolens område skal der i de to år spares henholdsvis 93 og 226,5 mkr. Besparelserne opnås bl. a. ved en omlægning af lærernes ugtl. lektioner og en nedsættelse af vikarlønningerne.

For at begrænse obligationsudstedelsen (se også 7/2) vedtager realkreditrådet, at belåning af parcelhuse, ejerlejligheder, privat udlejningsbyggeri og erhvervsbyggeri indtil videre skal ske på grundlag af prisniveauet pr. 1/4 73. For lån i nyopførte parcelhuse og ejerlejligheder fastsættes endvidere en overgrænse (basis 10 pct. obligationer) på 350.000 kr. i København og Frederiksberg samt i Københavns og Frederiksborg amter, 300.000 kr. i Århus, Odense og Ålborg samt Roskilde amt og 270.000 kr. i det øvrige land. Maksimum for tillægslån i alm. realkredit udgør halvdelen af de nævnte beløb. For sommerhuse er overgrænsen i begge tilfælde 60.000 kr. De nye regler, der er fastsat i forståelse med regeringen og Nationalbanken, gælder for byggeri, hvortil der ikke er søgt byggetilladlese senest 12/4.

17. – Det Berlingske Hus overtager administrationen af det radikale Helsingør Dagblad (oplag 6265). Dette sker som led i omdannelse af I/S Helsingør Dagblad til et aktieselskab, hvori Det Berlingske Hus skal have aktiemajoriteten. I det nye aktieselskab indgår også H. D.s to distriktsblade Værløse-Posten og Nordsjælland. Det Berlingske Hus har givet tilsagn om, at H. D. vil fortsætte som selvstændig avis, og der

sker ingen ændr. i bladets politiske linie. Fhv. min. A. C. Normann, der er chefredaktør og medejer af bladet, oplyser, at ingen i familien har ønsket at føre bladet videre, når han trækker sig tilbage p. g. a. alder.

25. – Fkt. vedtager ved 3. beh. enst. forslag om ændr. af lov om kommunernes styrelse (se 29/11 72). Herefter skal der også udbetales diæter for deltagelse i kommunalt arbejde efter kl. 18, og de kommunale diæter bliver på max. 256,65 kr. pr. dag incl. erstatn. for tabt arbejdsfortjeneste.

27. – Økonomi- og budgetmin. Per Hækkerup fremsætter forsl. til tillægsbevilling for 1972–73. Herefter har der i dette finansår været et overskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget på godt 2,3 mia. kr. og et kasseoverskud på omkring 1,7 mia. kr.

Socialministeren fremsætter forsl. om ændr. af lov om folkepension og forsl. om ændr. af lov om invalidepension m. v. Lovforslagene, der er et led i regeringens sparebestræbelser, går ud på, at pensionstillægget til gifte pensionister skal beregnes på grundlag af ægtefællernes samlede indtægt, ligesom det var tilfældet før 1/1 73. I forbindelse med ophævelse af retten til folkepension for 62–67-årige kvinder, der er gift med en pensionist, indføres et hustrutillæg til pensionen, der ligeledes reguleres på grundlag af den samlede indtægt. Nyordningen, der skal træde i kraft 1/1 74, anslås at ville medføre en besparelse for staten på ca. 200 mkr. årligt. Lovforslagene vedtages enst. 6/6, efter at et kons. forsl. om at bibeholde de nuværende regler for beregning af pensionstillæg til pensionister over 67 år er forkastet med de øvrige partiers stemmer.

Fkt. vedtager enst. forslag om ændr. af lov om internationalt udviklingssamarbejde (se 6/2) efter at beløbsrammen for kreditgarantier er blevet forhøjet fra de opr. foreslåede 1,5 (nu 1) mia. kr. til 2 mia. kr.

Maj 1973

4. – Forslag til lov om kapitaltilførselsafgift og det dermed sammenhængende forslag om ændr. af lov om stempelafgift (se 1/2) vedtages ved 3. beh. mod s. f.'s stemmer. Forslag om ændr. af lov om vurdering af landets faste ejendomme (kontant vurdering), fremsat af v. og k. f. 1/11 72), forkastes med 93 stemmer mod 54 (v. og k. f.), medens forslag om ændr. af lov om realkreditinstitutter (se 13/12 72) vedtages enst.

Finansmin. Grünbaum giver i fkt. tilsagn om at undersøge mulighederne for differentierede momssatser ligesom i de andre EF-lande.

8. – Schlüter fremsætter på de konservatives vegne forslag om ændr. af udskrivningsloven. Udgangspunktet er de konservatives spareplan (se 7/3) og forslaget går ud på, at indkomstskatten i 1974 lettes med 4,3 mia. kr. Dette skal opnås bl. a. ved en forlængelse af »proportionalitetsstrækket« med 10.000 til 31.000 kr. og nedsættelse af udskrivningsprocenten fra 91 til 87. For indkomster i intervallet 30–70.000 kr. skulle dette give en skattelettelse på 22–27 pct. 1. beh. 24/5.

9. – 4 ministre (Nørgaard. Kampmann, Gredal og Bennedsen) samt en halv snes soc. dem. folketingsmedlemmer er i færd med at udarbejde et udkast til partiprogram til vedtagelse på partikongressen i sept. i stedet for hovedbestyrelsens udkast, der er udarbejdet af et programudvalg bestående af samtlige amtsformænd, partisekretær Ejner Hovgaard Christiansen og den tidl. partisekretær, udenrigsmin. K. B. Andersen. Ifl. pressen startede aktionen i Ivar Nørgaards »kaffeklub« i fkt. og fortsattes ved møder bl. a. hos universitetslektor Ejler Koch. Såvel statsministeren som partiets fg. fmd., arbejdsmin. Dinesen har været underrettet.

10. – Handelsmin. Erl. Jensen fremsætter forsl. om udsættelse af revision af lov om

priser og avancer, så han kan vente med at fremsætte lovforslag om revision til efteråret, da han også agter at fremsætte forsl. til lov om markedsføring og forsl. om forbrugerklagenævn. Udsættelsen kritiseres af k. f. og v., og forslaget gennemføres 8/6 af s., s. f. og r. v., medens k. f. og v. undlader at stemme. Lennart Larson (v.) stemmer imod forslaget.

Finansmin. Grünbaum fremsætter forsl. om ændr. af kildeskatteloven (personfradrag til folke- og invalidepensionister m. v.). Forslaget indeholder først og fremmest ændringer af beskatningen af pensionister som følge af socialministerens lovforslag (se 27/4) og skal forhindre, at de nye pensionsregler medfører utilsigtede skatteforhøjelser. Herudover skal der ifølge forslaget bl. a. ske en forhøjelse af morarenten ved for sen indbetaling af B-skat og restskat fra 1/2 til 1 pct. pr. md. Morarenten ved for sen indbetaling af A-skat er tidligere forhøjet til 1 pct. Lovforslaget vedtages 8/6 med 136 stemmer mod 31.

11. – Regeringens forslag til en boligpolitisk løsning, der skal afløse boligforliget af 1966 (som udløber 1/4 74) og medføre en besparelse i boligsektoren på ca. 1,5 mia. kr. (se 8/3) godkendes af den soc.dem. folketingsgruppe, men alle de andre partier har indvendinger.

Fkt. færdigbehandler forslagene om ændr. af søloven og loven om gennemførelse af konossementsoverenskomsten af 1924 (se 15/12 72), om ændr. af lov om tilsyn med skibe (se 6/2), om bekæmpelse af kønssygdomme (se 30/1) og om ændr. af lov om kommunale valg (se 8/11 72), dre alle vedtages enst. I sidstnævnte lovforslag er der ved 2. beh. gennemført en række ændringer, bl. a. om udvidelse af personkredsen, der har adg. til at stemme pr. brev, med beboerne i private pleje- og alderdomshjem, som en kommune har aftale med, samt en bestemmelse om, at alle kandidaters navne skal opføres på stemmesedlen. Endvidere vedtages forslaget om ændr. af lov om hjemmeværnet (se 30/11 72) med 132 stemmer mod 13 (s. f.); 4 undlader at stemme.

12. – På et hovedbestyrelsesmøde i socialdemokratiet nedlægger udenrigsmin. K. B. Andersen, som ikke har haft kendskab til »kaffeklubbens« virksomhed (se 9/5) sit hverv som formand for programudvalget og afløses af statsmin. Anker Jørgensen. Hovedbestyrelsen godkender programudvalgets hidtidige arbejde og fastslår, at ændringsforslag til udvalgets udkast kun kan komme til behandling på kongressen, hvis de er vedtaget af en partiforenings generalforsamling eller et kredsrepræsentantskabsmøde.

15. – Socialministeren fremsætter forsl. om midl. tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om midl. forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold. Det drejer sig om den sædvanlige forhøjelse efter nye overenskomster på arbejdsmarkedet. Efter forslaget ydes der med virkning fra 1/4 73 pensionisterne et tillæg på 23–25 kr. pr. md., og også pensionstillæg m. m. forhøjes. Det er hensigten i næste folketingsår at fremsætte forsl. om yderligere forhøjelse fra 1/4 og 1/10 74 og samtidig indregne de midl. tillæg i grundbeløb og pensionstillæg. For gifte pensionister udgør forhøjelsen i de 2 år i alt 5,8 pct. og for ugifte, der normalt ikke kommer til at betale skat af forhøjelsen, 3,8 pct. Merudgiften for det off. anslås til 250 mkr. i 1973–74 og i de to følgende finansår til henholdsvis 400 og 450 mkr. Lovforslaget vedtages enst. 6/6.

16. – Indenrigsmin. Egon Jensen fremsætter lovforslag om et hovedstadsråd, om udligning i hovedstadsområdet og om ændr. af lov om sygehusvæsenet (hovedstadsrådets opgaver inden for sygehusvæsenet). De to førstnævnte forslag træder i stedet for forslagene om en amtskommune i hovedstadsområdet og om udligning i hovedstadsområdet, fremsat 8/11 72 og sammen med forslag fra oppositionen behandlet i folketingets udvalg ang. en hovedstadsreform, og

er udtryk for et kompromis, hvortil der er opnået bred tilslutning i udvalget, hvorfor de nye forslag får en hurtig gang gennem tinget, hvor de vedtages 6/6, forslaget om hovedstadsrådet med 136 stemmer mod 5, medens 25, bl. a. s. f., undlader at stemme, de to andre enst. med 162 st., idet dog 4 undlader at stemme.

Ved 2. beh. havde s. f. stillet ændringsforsl. om direkte valg til rådet, men forslaget forkastedes med 117 st. mod 20 (s. f., 3 r. v. og 1 v.), medens 9 s. undlod at stemme. Samtidig med de 3 nævnte lovforslag færdigbehandles forslaget om regionplanlægning i hovedstadsområdet (se 18/11 72) og om hovedstadsområdets kollektive personbefordring (se 8/2) der begge vedtoges enst.

Hovedstadsrådet skal bestå af 37 medl., valgt af og blandt de 3 amtsråd (København, Frederiksborg og Roskilde) og kommunalbestyrelserne i Københavns og Frederiksberg kommune, og rådets udgifter til de fælles opgaver, der hidtil i vidt omfang er afholdt af amtskommuner og kommuner, skal finansieres ved påligning af bidrag fra disse. Rådets opgaver bliver en overordnet planlægning, bl. a. af sygehusvæsenet, og fælles opgaver som miljøpolitik, kollektiv trafik og vandforsyning.

Fkt. vedtager ved 3. beh. forslag om ændr. af lov om statens bygge- og boligfond (se 13/12 72) med 84 stemmer (s. og s. f.) mod 79 (k. f., v. og r. v.).

Som svar på en forespørgsel fra samtlige folketingets partier giver markedsmin. Ivar Nørgaard en udførlig redegørelse for den markedspolitiske situation. I debatten den flg. dag om redegørelsen deltager foruden ordførerne – Poul Dalsager (s.), Knud Bro (k. f.), Nyboe Andersen (v.), Niels Helveg Petersen (r. v.) og Gert Petersen (s. f.) – en række »menige« medlemmer. Gert Petersen stiller forslag til dagsorden, hvorefter fkt. kategorisk afviser den af Europaparlamentet 9/5 73 vedtagne målsætning: at medlemskab af EF skal udvikles til en politisk union omfattende bl. a. udenrigspolitik og fælles militær. Senere foreslår Poul Dalsager på soc.dem.'s vegne en dagsorden, hvori fkt. fastslår, at Danmarks deltagelse i Fællesskaberne finder sted på grundlag af de af fkt. godkendte traktater, som ikke omhandler militært samarbejde, samt henviser til topmødedeklarationen af 20/10 72, (hvori det hedder, at stats- og regeringscheferne havde sat sig som mål inden udløbet af 1970erne at omdanne medlemsstaternes samlede indbyrdes forbindelser til en europæisk union, og at man anmoder Fællesskabets institutioner om at udarbejde en rapport om dette emne inden udgangen af 1975). Herefter tager Gert Petersen sit forslag tilbage, men foreslår, at ordene efter »militært samarbejde« i Dalsagers forslag udgår og erstattes af: »og idet fkt. klart tager afstand fra den omtalte betænknings ord om, at der ikke kan ses bort fra et samarbejde inden for forsvaret i den forudsete europæiske union«. Ændringsforslaget forkastes med 109 st. mod 28; 1 medl. undlader at stemme, og Dalsagers dagsorden vedtages derefter med 114 st. mod 20; 4 undlader at stemme.

Den soc.em. vælgerforening i Farum vil fremsætte »kaffeklubbens« alternative forslag til partiprogram på kongressen i sept.

17. – 5 forslag, som er led i regeringens langsigtede boligpolitik fremsættes i fkt. Boligmin. Helge Nielsen fremsætter forsl. om ændr. af lejeloven (lejeansættelse, beboerdemokrati og bytteret m. v.), forsl. om ændr. af lov om midl. regulering af boligforholdene, forsl. til lov om et udligningsbidrag til staten af visse beboelsesejendomme og forsl. om ændr. af lov om boligbyggeri (udligningsbidrag til Boligselskabernes Landsbyggefond). Endvidere fremsætter finansmin. Grünbaum forsl. om ændr. af ligningsloven med nye regler om den skattemæssige lejeværdi af egen bolig i enfamilieshuse og ejerlejligheder.

Ifl. lejelovsforslaget indføres der omkostningsbestemt husleje i de ældre ejendomme, og det bestemmes, at udlejeren har ret til 8, det første år 7, pct. af ejendomsværdien efter den til enhver tid gældende vurdering

som afkastning af den investerede kapital, samt dækning af rimelige driftsudgifter. Imidlertid pålægges der samtidig ejendommene et udligningsbidrag på 2, det første år 1 pct. af ejendomsværdien, hvorved en del af inflationsgevinsten inddrages. Bindingsforpligtelsen for en del af de lejeforhøjelser, der er gennemført på grundlag af lejevurderingen (i henh. til boligforliget af 1966) foreslås ophævet for den leje, der indbetales efter 1/4 74, fra hvilken dato udligningsbidraget træder i kraft. Det foreslås også, at allerede bundne beløb (i Grundejernes Investeringsfond) skal kunne frigives før tiden mod betaling af en afgift til staten på 40 pct. For det sociale byggeris vedk. sker indbetaling af udligningsbidraget til Boligselskabernes Landsbyggefond, der skal anvende det til finansiering af nyt byggeri.

Efter forsl. om ændr. af ligningsloven indføres der efter en overgangsperiode ensartede satser ved beregning af lejeværdien af egen bolig i parcelhus m. v., uanset tidspunktet for sidste ejerskifte. Fra og med 1976 er lejeværdien 3½ pct. af ejendomsværdien efter den til enhver tid gældende vurdering for ejendomsværdier til og med 500.000 kr., 6 pct. for den del af værdien, der ligger mellem 500.000 og 700.000 kr., og 8 pct. af det beløb, hvormed værdien overstiger 700.000 kr. For ejere på 67 år og derover bliver satsen 2 pct. af ejendomsværdien for de første 300.000 kr.

Lovforslagene kommer til 1. beh. 29/5, men kun forsl. om ændr. af ligningsloven færdigbehandles inden tinget tager sommerferie 15/6.

Kristine Heltberg (s. f.) fremsætter forsl. til beslutning om langsigtet indvandringspolitik. 1. beh. 1/6.

Fkt. vedtager ved 3. beh. enst. lovforslagene om kystfredning og ændr. af lov om udnyttelse af sten, grus og andre naturforekomster i jorden og på søterritoriet (se 6/2), forsl. om ændr. af lov om tobaksafgifter (se 22/3) og forsl. til lov om visse hovedlandevejsstrækninger (se 16/1). I dette sidste er der ved 2. beh. indføjet en paragraf om bemyndigelse til anlæg af en ny bro over Mariager fjord ved Hadsund. Endvidere færdigbehandles forsl. til lov om Bornholmstrafikken, der vedtages mod de konservatives og venstres stemmer, medens de radikale stemmer for forslaget, efter at bestemmelsen om, at der ikke uden tilladelse fra min. må ske planmæssig søtransport i rute mellem Bornholm og det øvrige Danmark (se 15/2) er udgået. Endelig vedtages forsl. til lov om godstransport med motorkøretøjer (se 8/2) med 84 stemmer (s. og s. f.) mod 49 (k. f. og r. v.), medens 27 v. undlader at stemme.

22. – Fkt. færdigbehandler forslagene om sundhedsplejerske- og hjemmesygeplejeskeordninger (se 30/1), der vedtages mod de konservatives stemmer. Lovforslagene om kommunal udligning og om generelle tilskud til kommuner og amtskommuner (se 30/1) vedtages enst. Efter at dele af lovforslaget om amtscentraler og en landscentral for undervisningsmidler (se 15/2) ved 2. beh. er blevet udskilt som forsl. til lov om en landscentral for undervisningsmidler, vedtages dette ved 3. beh. med 138 stemmer, medens 28 v. undlader at stemme. Det er hensigten at gennemføre en lov om oprettelse af amtscentraler senere samtidig med forslagene til folkeskolelov og folkebibliotekslov. Forsl. til lov om sterilisation og kastration (se 13/12 72) vedtages enst. med 163 stemmer; 3 undlader at stemme. Til 2. beh. 16/5 var der stillet 3 forsl. om at ændre lovforslagets aldersgrænse (25 år). Et forsl. om 35 år forkastedes med 113 stemmer mod 10, ét om 30 år med 99 mod 30 og ét om 20 år med 107 mod 21. Desuden blev et forslag om bortfald af lægernes ret til at nægte at foretage sterilisation forkastet med 78 stemmer mod 44, medens 6 afholdt sig fra at stemme.

23. – Min. for udenrigsøkonomi Ivar Nørgaard fremsætter forsl. til beslutn. om ratifikation af overensk. om en nordisk fond for teknologi og industriel udvikling, under-

tegnet i Oslo 20/2 73. Forslaget vedtages enst. 8/6.

Handelsmin. Erl. Jensen fremsætter i fkt. en redegørelse for erhvervspolitikken. Han understreger, at regeringen er enig i, at en afsvækkelse af stigningstakten i ressourceforbruget i den off. sektor og i bygge- og boligsektoren er nødvendig af hensyn til den øvrige industri og navnlig eksportindustrien. Regeringen ønsker dog ikke at tage afstand fra de væsentlige træk i det sidste tiårs udvikling, idet den taget som helhed er udtryk for sociale fremskridt, og man vil fremdeles på længere sigt prioritere sociale fremskridt højt. Men et pusterum nu er påkrævet.

En forhandling om redegørelsen finder sted 29/5.

Forsvarsmin. Kjeld Olesen meddeler, at han har sagt ja til en opfordring fra Fredericiakredsen om at lade sig opstille som kandidat til posten som socialdemokratiets næstformand, og at han, hvis han bliver valgt på kongressen i sept., vil træde ud af regeringen. (Organisationsudvalget har indstillet til kongressen, at statsministeren tillige skal være partiformand, og Anker Jørgensen har, trods sine udtalelser i modsat retning ved sin udnævnelse til statsminister, accepteret).

24. – Fkt. vedtager ved 3. beh. lovforslaget om »fri abort« (se 30/11 72) med 95 stemmer (54 s., 7 k. f., 16 r. v., 17 s. f. grønl. Moses Olsen) mod 56 (6 s., 22 k. f., 20 v., 7 r. v., færingen Hakun Djurhuus), medens 17 (7 s., 1 k. f., 7 v., 2 r. v.) undlader at stemme og 11 (4 s., 1 k. f., 3 v., 2 r. v. og min. Knud Hertling) er fraværende. Der bliver gjort forsøg på at få lovforslaget sendt til folkeafstemning i henh. til grundlovens regler herom, idet fhv. justitsmin. Thestrup sætter sig i spidsen for indsamling af de nødv. underskrifter fra 60 medlemmer af fkt., men da fristen, 3 søgnedage, er udløbet, er der kun indkommet 47 (23 k. f., 19 v., 3 r. v. og de 2 færøske medlemmer). 3 af underskriverne havde stemt for lovforslagets vedtagelse.

Endvidere færdigbehandles flg. lovforslag: Forsl. om ændr. af lov om beskatningen af pensionsordninger (se 1/2) vedtages med 131 st. mod 29 (k. f.). Forsl. om ændr. af lov om sanering vedtages enst., men v. undlader at stemme efter at et ændringsforslag om meget tidlig orientering (se 30/1) er forkastet. Forsl. om ændr. af færdselsloven (hyrekørsel) (se 14/12 72) vedtages med 85 st. (s., s. f. og Lennart Larson (v.)) mod 54 (k. f. og r. v.) V., der har fået visse indrømmelser, undlader at stemme. Forsl. om ændr. af våbenloven (se 12/10 72) vedtages med 105 st. (s., s. f. og de fleste r. v.) mod 59 (k. f., v. og nogle r. v.). Forsl. om ændr. af tinglysningsloven (se 14/12 72) vedtages enst.

25. – I et møde af alle folketingspartiers formænd besluttes det at arbejde for et forlig om boliglovgivningen og søge den gennemført inden tinget tager sommerferie 15/6.

27. – På et møde i Fredericia stiftes en ny organisation Socialdemokratisk Debat ved sammenslutning af Socialdemokrater imod EEC og Socialdemokratisk Samfund fra 1966, blandt hvis stiftere var nuv. statsmin. Anker Jørgensen. Til formand for SD vælges lærer Per Bringsjord, og i bestyrelsen sidder Ritt Bjerregaard, Helle Degn og Karl Hjortnæs, der alle kom i fkt. ved valget i 1971. Blandt de menige medlemmre er Svend Auken, Inge Fischer Møller og Birte Weiss, også medlemmer af fkt. siden 1971. På mødet opstilles en række politiske krav; man tager afstand fra, at den soc.dem. regering har tilsluttet sig tanken om en politisk union som udformet i Paris 20/10 72, kræver Danmark ud af NATO og at Danmark ikke deltager i et integreret forsvarssamarbejde i EF. Indenrigspolitisk tager man stærkt afstand fra ethvert soc.dem. forsøg på samarbejde med de borgerlige partier og siger, at arbejderflertallet skal bruges til at gennemføre fundamentale ændringer i fordelingspolitikken.

28. – Fkt. vedtager ved 3. beh. enst. forslag om ændr. af lov om udlån til yngre landmænd (se 15/3).

Karl Hjortnæs, der uden at være til stede blev valgt ind i bestyrelsen for Socialdemokratisk Debat (se 27/5) udtaler med henblik på den udsendte udtalelse, at man ikke opnår noget med resolutioner, og afviser, at han som folketingsmand på nogen måde skulle være bundet af NATO-udtalelsen.

29. – Fkt. færdigbehandler 3 vigtige lovforslag.

Forsl. om ændr. af lov om landbrugsejendomme (se 15/12 72), hvilken titel ved 2. beh. har fået tilføjelsen: »og lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme«, vedtages med 105 st. (s., de fleste r. v. og s. f.) mod 62 (k. f., v. og 5 r. v., nemlig Dagmar Andreasen, Bernh. Baunsgaard, Overgaard Nielsen, Nordqvist og Grete Philip); 2 (den rad. Meta Ditzel og færingen Hakún Djurhuus) undlader at stemme. Herefter kan alle frit erhverve landbrugsejendom, når man vil drive landbrug som hovederhverv og tage fast ophold på ejendommen. Dette gælder for landbrug over 5 ha eller over p. t. 35.000 kr. grundskyld efter 14. alm. vurdering. For mindre ejendomme er det tilstrækkeligt, at bopælsbetingelsen opfyldes.

Forsl. til lov om levnedsmidler m. m. (se 7/12 72) vedtages enst. med 142 st., men 28 v. undlader at stemme. Ved loven indføres en såkaldt positivliste, således at kun tilsætningsstoffer, der er opført på listen, må anvendes som tilsætning til levnedsmidler. Hidtil har alle tilsætningsstoffer, der ikke var opført på listen over forbudte stoffer, kunnet anvendes.

Forsl. til lov om miljøbeskyttelse (se 25/1) gennemføres af s. og k. f. med 98 stemmer, medens 72 (v., r. v. og s. f.) undlader at stemme; v. og r. v. frygter dobbeltadministration, medens s. f. mener, at loven ikke er tilstrækkelig restriktiv. Grundlaget for forliget mellem s. og k. f. er et løfte fra regeringen om at lade undersøge mulighederne for forhøjelse af saldoafskrivningen fra 30 til 40 pct. for investeringer i forureningsbekæmpelse og for erstatningspligt over for virksomheder, der kommer ud for indgreb. Min. har også erklæret sig villig til senere at drøfte spørgsmålet om direkte finansiel støtte til forureningsbekæmpelse. Konsekvensforslagene om ændr. af lov om vandforsyning og lov om off. veje og om ændr. af vandløbsloven (se 25/1) vedtages enst.

30. – Min. for udenrigsøkonomi Ivar Nørgaard fremsætter forsl. til beslutn. om ratifikation af overenskomst mellem medlemsstaterne i Det europæiske Kul- og Stålfællesskab på den ene og Norge på den anden side og forsl. til beslutn. om ratifikation af aftale om Det nordiske Ministerråds sekretariater og deres retlige stilling. Forslagene vedtages enstemmigt 8/6.

De 3 grønlandske forslag, om søtransport af gods til Grønland (se 14/12 72), om kommuneskat (se 23/1) og om erhvervsmæssig fiskeri, fangst og jagt (se 6/2) vedtages henholdsvis med 108 stemmer mod 59 (k. f. og v.), enstemmigt og med 107 st. mod 2. Det første af lovforslagene fastslår, at søtransport af gods til Grønland kun må ske efter tilladelse fra min. for Grønland; formålet er at opretholde enhedsbesejlingen, så priserne på en vare bliver den samme overalt i Grønland.

Endvidere færdigbehandles flg. lovforslag, der alle vedtages enst: Forsl. til sømandslov (se 6/2), forsl. om ændr. af lov om boligtilsyn (se 30/1) forsl. til lov om arbejdsretten (se 8/2), forsl. om ændr. af retsplejeloven (lokalnævn vedr. politiets virksomhed og beh. af klager over politiet m. v.) og forsl. om ændr. af straffeloven (mindre berigelsesforbrydelser m. m.). Ved de to sidstnævnte forsl. gennemføres kun en del af de opr. forsl., resten vil blive søgt gennemført i folketingsåret 1973–74. Det drejer sig dels om fogedforretninger (se 1/2), dels om nedsættelse af den sexuelle lavalder og ophævelse af blasfemiparagraffen (se 6/2). Også forsl. til lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner (se 7/2) er der op-

nået enighed om mellem de 5 partier. Derimod gennemføres forsl. til lov om embedslægeinstitutioner (se 30/1) af s. og s. f. alene. De tre oppositionspartier, der ønsker embedslægerne ansat af amtskommunerne, undlader at stemme.

31. – Fhv. statsmin. J. O. Krag skriver i Politiken om Socialdemokratisk Debat, »at fraktionsarbejde normalt svækker det parti, der bærer svulsten og i givne situationer kan komme til at svække moderpartiets regering.«

Juni 1973

1. – Boligministeren fremsætter endnu to lovforslag i det kompleks af love, der skal afløse den lovgivning, der blev resultatet af boligforliget af 1966. Forsl. til lov om indeksregulerede lån til det almennyttige byggeri vil medføre en lavere begyndelsesleje, idet udgiften til forrentning og afdrag for de indeksregulerede lån vil svare til 4 pct. af byggeomkostningerne, men den skal derefter svinge i takt med reguleringspristallet. Lånene ydes af Boligselskabernes Landsbyggefond af egne midler suppleret ved udstedelse af indeksregulerede gældsbeviser til institutioner, fonds m. v. Efter forslaget kan der efter 1/4 74 ikke bevilges rentesikring til nyt almennyttigt byggeri. Da den lavere begyndelsesleje antages at ville forstærke udlejningsvanskelighederne i det nyere sociale byggeri, bemyndiges boligministeren til at anvende indtil 300 mkr. årligt til lån til landsbyggefonden til videre udlån i form af midlertidige driftslån og lån til beboerindskud.

Forsl. om ændr. af lov om boligsikring indeholder bl. a. bestemmelser om pristalsregulering, således at en normal indkomststigning ikke som hidtil medfører stor nedsættelse af boligsikringen.

De to lovforslag er til 1. beh. 4/6, men bliver ikke gennemført inden fkt. tager ferie 15/6.

Statsmin. Anker Jørgensen siger, at Socialdemokratisk Debats start var så uheldig som tænkes kan, og erklærer, at han er enig med J. O. Krag i det meste af det han skrev (se 31/5).

4. – På gr. af sparebestræbelserne gennemføres forsl. til lov om teatervirksomhed i stærkt reduceret skikkelse. idet det efter 2. beh. kun indeholder bestemmelsen om et nyt teaterråd på 3 medlemmer (se 30/1), men hverken støtte til børneteater eller opsøgende teater eller en landsdækkende abonnementsordning. Ved 3. beh. gennemføres imidlertid under modstand fra r. v. og s. f. abonnementsordn. fra 1/4 75. Lovforslaget vedtages mod de radikales stemmer. Forsl. til ny aktieselskabslov og anpartsselskabslov (se 31/1) vedtages enstemmigt.

Der nedsættes et særligt 15 mands udvalg bestående af gruppeformændene og partiernes bolig- og skattepolitiske ordførere for at sætte skub i forhandlingerne om et boligforlig. Udvalget ledes af den soc.dem. gruppefmd. Orla Møller.

5. – Statsmin. Anker Jørgensen erklærer i sin grundlovstale, at socialdemokratiet ideologisk står til venstre for midten. »Hvis partiet tager sit udgangspunkt i midten vil det være et udtryk for, at partiet ikke vil være nyskabende og have en holdning.«

6. – Fkt. vedtager ved 3. beh. forslagene om anlæg af lufthavn på Saltholm og en bro over Store Bælt (se 16/1), det første med 110 st. mod 52, medens 6 undlader at stemme, det andet med 117 st. mod 28, medens 16 undlader at stemme. Ved 2. beh. 30/5 havde 6 medl. af trafikudvalget, Knud Damgaard og Otto Mørch (s.), Arne Larsen og Grethe Westergaard (s. f.), Skovmand (r. v.) og Guldberg (v.) stillet ændringsforslag om at vælge den langt billigere løsning, en tunnel under Østerrenden og en lavbro over Vesterrenden med en tosporet jernbaneforbindelse indrettet dels for overførsel af biler i særlige biltog, dels for alm. jernbanetrafik. For dette forslag stemte 74 (24 s., 20 v., 15 r. v., og 14 s. f.) og imod 94

(44 s., 31 k. f., 8 v., 11 r. v. samt min. Hertling); 3 (1. s., 1 r. v. og færingen Djurhuus) afholdt sig fra at stemme, og 8 (2 s., 2 v., 3 s. f. og grønlænderen Moses Olsen) var fraværende.

Forsl. til lov om lands- og regionplanlægning (se 6/2) vedtages enst., forsl. om ændr. af lov om omnibus- og fragtmandskørsel m. motorkøretøjer (se 8/2) med 111 st. mod 30, medens 25 undlader at stemme, og forsl. om ændr. af straffeloven m. fl. love (strafferetlige særforanstaltninger m. v.) (se 14/12 72) med 151 st., medens 11 s. f. undlader at stemme.

Sluttelig vedtages to forslag til beslutning. Det af Nordqvist m. fl. fremsatte forsl. om nedsættelse af et udvalg til undersøgelse af lægevæsenet (se 1/2) vedtages enst. i en ændret formulering. Herefter skal der nedsættes et udvalg om alle de spørgsmål der vedrører sygdomsforebyggelse, og to udvalg, der skal beskæftige sig med ikkeautoriserede helbredelsesmetoder. Også det af Nathalie Lind m. fl. fremsatte forsl. til beslutning om erstatning af statsmidler til ofre for forbrydelser (se 7/2) vedtages enst.

7. – KVR-partiernes repræsentanter i 15 mands udvalget opstiller på venstres initiativ 3 betingelser for at forhandle videre om et bredt boligforlig: 1) bolignævn og omkostningsbestemt husleje må ikke indføres i de 207 kommuner, hvor der ikke er huslejeregulering i forvejen, 2) der må ikke anvendes 300 mkr. af provenuet ved momsrefusionens bortfald til statens bygge- og boligfond, 3) der må ikke indføres indeksregulerede lån alene for det sociale byggeri.

8. – S. og s. f. gennemfører med 2 stemmers flertal (84–82) forsl. om ændr. af postloven, hvorefter der fra 1/9 73 sker en udvidelse af postgirokontorets virksomhed (»postbank«) (se 21/3).

Forsl. til lov om radio- og fjernsynsvirksomhed (se 7/2), der ved 2. beh. 6/6 er undergået en del ændringer, vedtages ved 3. beh. med 144 st. mod 7 (nogle r. v.); 3 r. v. undlader at stemme. Af det opr. forslag er udtaget bestemmelsen om lokal radio- og fjernsynsvirksomhed ved hjælp af radio- eller kabelanlæg, i stedet for skal der etableres forsøgsvirksomhed i udvalgte områder af landet. En anden ændring går ud på, at radiorådet fremtidig skal fungere som programudvalg. Fhv. kulturmin. K. Helveg Petersen har ved 2. beh. fået forkastet forslag om et radioråd på 7 medl. uden repræsentation for folketingets partier og et repræsentantskab på 60 mdelemmer.

Forslag til beslutning af Bernh. Baunsgaard m. fl. om ændringer i landsskatterettens ordning vedtages enst.

Trafikmin. Jens Kampmann og den svenske kommunikationsmin. Bengt Norling underskriver overenskomst mellem Danmark og Sverige om de faste forbindelser over Ørseund. Aftalen går ud på, at Sverige bygger og finansierer broen mellem Malmø og København, medens de to lande deler udgiften til en jernbanetunnel mellem Helsingør og Hälsingborg.

Forsøget på at nå til et bredt boligforlig er opgivet, men sent på aftenen opnås der enighed mellem forhandlerne for s. og s. f. om boligpolitikken. Resultatet får tilslutning fra de to partiers folketingsgrupper under forudsætning af, at det tiltrædes af de respektive hovedbestyrelser.

9. – SF's hovedbestyrelse godkender »det lille boligforlig« med 19 stemmer mod 8, medens 3 undlader at stemme. Vedtagelsen sker under den forudsætning, at lovforslag om bortfald af lejeværdi og rentefradragsret (se 11/6) skal gennemføres i folketingsåret 1973–74.

11. – Socialdemokratiets hovedbestyrelse godkender boligforliget med SF, men folketingsmand, borgmester Erhard Jacobsen, Gladsaxe, meddeler, at han ikke vil stemme for en forhøjelse af lejeværdien for parcelhuse, som forrykker balancen mellem ejere og lejere til ugunst for den første gruppe.

I aftalen mellem s. og s. f. indgår, at momsrefusionen til byggeriet bortfalder med virkn. fra 9/3 73; den opretholdes dog

indtil videre for butiks- og kontorbyggeri til udlejning.

Hvad boligsikringen angår, gennemføres forsl. om ændr. af lov om boligsikring (se 6/2) med de nye regler for pensionister og udsancrede, og ved reguleringen pr. 1/10 73 skal grundlaget for beregningen af boligsikring være 1972-indtægten plus 10 pct. I folketingsåret 73–74 skal gennemføres en revision af boligsikringsloven efter principperne i forslag af 1/6.

Der indføres indeksregulerede lån for det almennyttige byggeri, og ordningen tilrettelægges således, at der sikres en begyndelsesleje på 127 kr. pr. kvm efter prisniveauet i april 73. Der skal forhandles med de kredse – ATP, pensionsfonden og postgirokontoret – hvortil gældsbeviserne forudsættes afsat.

Til imødegåelse af udlejningsvanskeligheder i det almennyttige byggeri finansieret efter de hidtidige regler reserveres årl. 250 mkr. Midlerne skal efter 1/10 74 udlånes gennem Boligselskabernes Landsbyggefond.

I lejelovgivningen (se 17/5) fastsættes afkastningen i pct. af ejendomsværdien til 7 pct. fra 1/4 74, 7½ pct. fra 1/4 75 og 8 pct. fra 1/4 76. I det private udlejningsbyggeri fastsættes satsen for udligningsbidraget til 1 pct. af ejendomsværdien i 1974–75, 1½ pct. i 1975–76 og 2 pct. i 1976–77. For ældre almennyttige boliger skal udligningsbidraget til landsbyggefonden i 1974–75 udgøre 1/4 pct. af ejendomsværdien og i de flg. 3 finansår henholdsvis 1/2, 3/4 og 1 pct.

I ligningslovforslaget (se 1/6) skal der foretages flg. ændringer: For parcelhuse m. v., som er handlet efter 8/6 73 skal lejeværdien for værdier indtil 500.000 kr. være 4 pct. af ejendomsværdien ved 15. alm. vurdering, for andre huse skal procenten være 3, hvis huset er købt eller bygget efter 8/12 69, men for huse købt eller bygget før denne dato i 1974 2½ og derefter 3.

Der er enighed mellem parterne om, at den vedtagne begrænsning af fradragsretten for forbrugergæld udvides med en tilsvarende begrænsning af inflationsvirkningen af rentefradrag i ejerboliger. Det søges gennemført ved en aftrapning af såvel overskud som underskud eller ved en anden tilsvarende metode med samme effekt. Der udarbejdes forslag herom med sigte på ikrafttræden 1/1 1975.

12. – Fiskerne i Esbjerg hindrer m/s Grindal, i at forlade havnen for at dumpe Grindstedværkets spildevandsaffald i Nordsøen, skønt det har miljøstyrelsens tilladelse til at dumpe 11.500 tons pr. halvår 40 sømil vest for Hvide Sande. Værket har fra 1/6 måttet standse udtømningen af affaldet i gruber i Kjærgaards plantage.

13. – Fkt. foretager 2. beh. af de tre boligforslag, der bliver gennemført inden tinget tager ferie, nemlig forsl. om ændr. af lov om boligbyggeri (ophævelse af godtgørelse for merværdiafgift m. v.) (se 9/3), forslag om ændr. af lov om boligsikring (se 6/2) og forsl. om ændr. af ligningsloven (se 17/5). Til det sidste er der stillet ændringsforslag i overensstemmelse med aftalen mellem s. og s. f. (se 11/6). Det vedtages med 84 stemmer (s. og s. f.) mod 57 (k. f. og v.), medens r. v. og Erhard Jacobsen (s.) undlader at stemme.

Ved 3. beh. 15/6 vedtages forslaget om momsrefusionens bortfald med 84 stemmer mod 82; forsl. om ændr. af boligsikringsloven vedtages enst., idet dog 82 afholder sig fra at stemme, og forsl. om ændr. af ligningsloven med 84 stemmer mod 82. Erhard Jacobsen har af statsministeren fået tilsagn om, at regeringen er villig til at overveje revision af ligningslovens bestemmelser om lejeværdien i ejerbolig, hvis de voldsomme stigninger, som Erh. Jacobsen mener vil komme ved den 15. alm. vurdering, faktisk skulle indtræde, og Erh. Jacobsen stemmer derfor, ligesom Moses Olsen for lovforslaget.

På møder mellem Nationalbanken og bankernes og sparekassernes organisationer besluttes det at fastholde udlånsloftet uændret i de kommende 3 mdr.

14. – Under folketingets afslutningsdebat ved tillægsbevillingsforslagets 3. beh. bebuder regeringen en ny sparerunde i aug.–sept. og indbyder oppositionen til at deltage i drøftelserne. Forslaget vedtages enst. 15/6.

15. – Efter møder med Grindstedværkets ledelse og repræsentanter for fiskeriorganisationerne udtaler miljømin. Jens Kampmann, at blokaden af m/s Grindal er ulovlig og urimelig, men at problemet ikke er akut for værket, der på gr. af ferielukning og særlige forhold kan opretholde normal produktion foreløbig. Grindstedværket oplyser, at det ikke vil indgive politianmeldelse på gr. af blokaden.

26. – Radiorådet indstiller, at fælleslicensen fra 1/4 74 forhøjes med 47 kr. om året til 383 kr., tillægget for farvefjernsyn med 40 kr. til 230 kr. og radiolicensen med 8 kr. til 86 kr.

29. – Regeringen beslutter, at forskudsregistreringen til kildeskat i 1974 skal ske på grundlag af den selvangivne indkomst for 1972 med et tillæg af 20 pct.

Det besluttes endvidere at dispensere fra gæstearbejderstoppet, således at der foreløbig kan udstedes indtil 2000 arbejdstilladelser til gæstearbejdere, hvoraf der p. t. findes ca. 16.000 i landet. Årsagen er det store pres på arbejdskraften navnlig i metalfagene.

Efter ministermødet oplyser minister Kampmann, at fiskernes blokade af m/s Grindal i Esbjerg havn efter regeringens opfattelse er både ulovlig og urimelig. Fiskerne overtræder havneregulativet, og Grindstedværket må tage affære og retsforfølge fiskerne. Regeringen lægger vægt på, at dumpningstilladelsen er givet efter en række undersøgelser og forsøg, og at der kun er givet tilladelse til dumpning af stoffer, der ikke vil kunne skade fiskebestanden i Nordsøen.

Efter henstilling fra justitsministeriets lovkontor er bortfaldet af momsgodtgørelsen i byggeriet blevet udsat fra 9/3 til 6/7.